

การบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัลรูปแบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ EFFECTIVE MANAGEMENT OF NEW DIGITAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

ศิริวิมล เกิดสมบุญ¹, สุรรัตน์ แสงพรเลิศ², สาธร ทรัพย์รวงทอง³, กัญญาภรณ์ เจริญพร⁴
Siriwimon Koedsomboon¹, Sureerat Sangpornlert², Satorn Subruangthong³, Kanyaporn Charernporn⁴

Corresponding Author E-mail: nuigusto@gmail.com

Received: Jan 07, 2025; Revised: Feb 14, 2025; Accepted: Apr 22, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเสนอแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัลรูปแบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ในโลกยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากทุกภูมิภาคในโลกเข้าด้วยกัน เทคโนโลยีสารสนเทศได้ส่งผล ให้การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลรูปแบบใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมี เทคนิค การจัดการ ทักษะในยุคใหม่ แนวคิด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วิชาการ ความเป็นผู้นำ การวางแผน และการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การสร้างทีมผู้บริหารต้องสำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e-learning เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ น้อมนำ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารงาน หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการบริหารคน หลักอิทธิบาท เพื่อเป็น แนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้การศึกษาสามารถเดินทางสู่อนาคตที่โลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร สถานศึกษาควรทำความเข้าใจ พัฒนาตนเองให้พร้อมต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบดิจิทัล นำมาใช้ประโยชน์ในการ ขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อตอบสนองต่อการศึกษาในอนาคตรวมถึงพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเป็นแนวทางในการทำงานให้ ประสบความสำเร็จในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ประสิทธิภาพ , สถานศึกษายุคดิจิทัล

^{1,2} นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{1,2} Student in Doctor of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

⁴ อาจารย์คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁴ Lecturer in Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This academic article aims to study and propose new effective management approaches for educational institutions in the digital era. In the modern world, rapid changes occur due to the use of technology in connecting information from various regions across the globe. Information technology has significantly influenced politics, governance, the economy, society, and education, leading to swift transformations. For efficient management of educational institutions in the new digital era, administrators should possess management techniques, modern skills, concepts, interpersonal relationships, academic knowledge, leadership, planning, and effective communication. The use of information and communication technology (ICT) and e-learning should be explored and supported in school administration to develop schools into learning communities, build networks that promote learning and success, and apply Buddhist principles in administration. The four Brahmvihara principles should be used in personnel management, and the Iddhipada principles should serve as guidelines for managing educational institutions to ensure that education advances in a rapidly changing world. School administrators should understand and develop themselves to be ready for information technology in the digital system and utilize it to drive educational organizations and develop personnel within institutions. This approach will support future education and contribute to human resource development, enabling individuals to grow into key contributors to the country's economic and social development. It will also provide a strategic direction for achieving success in educational institutions with efficiency and effectiveness.

Keywords : Management, Digital Educational Institutions, Efficiency

บทนำ

การบริหารจัดการสถานศึกษาในโลกยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคส่วนในโลกเข้าด้วยกัน เทคโนโลยียุคดิจิทัลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทของผู้บริหารในยุคใหม่ต้องเรียนรู้เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความสามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้และพร้อมตั้งรับในสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้เรียนจะไม่สามารถก้าวเข้าสู่โลกแห่งยุคดิจิทัลได้ ปีเตอร์ เอฟ.ดริคเกอร์ (Peter F. Drucker) กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลง คือ ความเป็นจริงของสังคมใหม่ที่มีปัญหาท้าทายสำหรับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการของนิวซีแลนด์ กล่าวถึง โมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership Model) ซึ่งเป็นโมเดลที่ กล่าวถึงเรื่องของคุณภาพ (qualities) ความรู้(knowledge) และทักษะ (skills) ของผู้นำ

หลักการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญ คือการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมุ่งเน้นยกระดับให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีสมรรถนะทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รู้จักเสรีภาพ และเคารพกฎหมาย มีความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจัดการบริหารองค์กรต้องมีการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ให้ทัน มิเช่นนั้นจะถูกทิ้งให้ล้าหลัง และจะประสบความล้มเหลวในการบริหารองค์กรเพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชน ต่างต้องการที่จะให้องค์กรของตนมีผู้นำเชิงคุณภาพมาเป็นนักบริหารในองค์กรในส่วนของการบริหารจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารนับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาในโลกยุคใหม่ผู้บริหารจำต้องมีบทบาทในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

การบริหารและการจัดการสถานศึกษา

การบริหารและการจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษาแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหาร คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหารมีอยู่ 2 คำ คือ “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) การบริหาร มักจะใช้กับการบริหาร กิจกรรมสาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนการจัดการใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนจาก การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการต่างๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องในการร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามจนมีความรู้ความสามารถเป็นคนดีของสังคม โดยการใช้ทรัพยากรและกระบวนการบริหาร ที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

อัจฉรา จงดี (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุดอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นซึ่งหลักการที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ 1) เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection) 2) ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training) 3) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

Taylor, Frederick W. (1916) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหาร มีดังนี้การบริหารจะต้องประกอบด้วย การวางแผนการ จัดองค์การ การบังคับบัญชาการ ประสานงาน การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมี 7 ขั้นตอน คือการตัดสินใจการวางแผนการ จัดองค์การ การติดต่อสื่อสารการใช้ทรัพยากร ประสานงานการประเมินผลงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อำนาจตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมมือกัน พัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามจนมีความรู้ความสามารถเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมของต่อสังคม

ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษาการจัดการใดๆ จะสามารถดำเนินงานไปได้ดี มีประสิทธิภาพ ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และเมื่อโลกมีความเจริญก้าวหน้าเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารและตัวผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพในการบริหารให้ทันเหตุการณ์ มีผู้ให้ความหมายของผู้บริหารศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมาย คำว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 บัญญัติไว้ในมาตรา 39 ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายสำนักงานปฏิรูปการศึกษา กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน สำนักเลขาธิการคุรุสภา ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งของรัฐและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546)

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะใน ทางการบริหารจัดการองค์การ หน่วยงาน หรือสถานศึกษามีทักษะในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่างๆ ในการบริหารงานอย่างสูงสุด (ถวิล อรัญเวศ. 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้นำโรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจและ บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน โดยอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่ เกี่ยวข้องภายใน และภายนอกสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ. 2546)

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540)

จากการกล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม และจัดการให้สถานศึกษาดำเนินงานทั้งปวงอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และภารกิจที่กำหนดไว้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการประสานงานให้บุคคลสามารถปฏิบัติงาน ต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บำรุงรักษาหน่วยงานให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง และมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป การบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นซึ่งโดย ปกติแล้ววิชาชีพชั้นสูงมักมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ อาชีพนั้นต้องบริการแก่สังคมโดยไม่เข้าช้อนกับสาขาวิชาอื่น อาชีพนั้นต้องบริการแก่สังคมโดยวิธีแห่งปัญญา อาชีพนั้นต้องมีความเป็นอิสระในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ผู้ให้บริการหรือสมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงนั้น ต้องได้รับการศึกษาระดับสูง ผู้ให้บริการวิชาชีพนั้นจะต้องมีความประพฤติ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และต้องมียศหรือกลางที่จะสร้างสรรค์จริยธรรมและความมั่นคงแห่งวิชาชีพของสมาชิกผู้บริหารในยุคไร้พรมแดน (มัทนา กามะ. 2563)

คุณลักษณะและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความชำนาญในด้าน 1) ผู้บริหารต้องทำความรู้จักกับการเปลี่ยนแปลง 2) ผู้บริหารต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้บริหาร ต้องเป็นนักคิด นักพัฒนาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับมือกับเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดมั่นถือมั่นต่อสิ่งใดๆ 4) ผู้บริหารต้องเป็นตัวแทนความเปลี่ยนแปลง 5) ผู้บริหารต้องบริหารงานแบบประชาธิปไตย 6) ผู้บริหารต้องเป็นผู้ประสานงานในองค์กรให้ เกิดการทำงานที่ราบรื่น 7) ผู้บริหารต้องพยายามต้องประนีประนอมไม่ให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความขัดแย้งในองค์กร 8) ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ทุกคนจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน 9) ผู้บริหารต้องให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่องรู้สึกห่วงใยตลอดเวลา มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานการพัฒนาบุคลากรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุกคนมีความก้าวหน้าในอาชีพอยู่เสมอมีการให้อภัยเพื่อนร่วมงานไม่มีการดักเตือนอย่างรุนแรงผู้ร่วมงานจะมีความสุขมากในการทำงานและเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน (รัชฎาภรณ์ ทิพย์กาญจนา. 2563)

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาที่ดีจะทำให้การพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพตามต้องการได้การบริหารการศึกษาไทย แต่เดิมใช้รูปแบบการรวมอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลางและมีอำนาจการบริหาร การตัดสินใจเพียงบางส่วนไปให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาส่วนภูมิภาคและสถานศึกษาแต่แนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้มีข้อกำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติงาน อันได้แก่โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุด โดยการบริหารส่วนกลางจะทำหน้าที่เพียง กำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดสรรงบประมาณการกำหนดและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นประการสำคัญได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณและการเงิน การบริหารบุคคล การบริหารงานทั่วไป (ทรงวิทยา จิตจรูญ. 2561)

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การประสานงานให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์แบบ และบำรุงรักษาหน่วยงานให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง การบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งมีลักษณะการบริหารต้องเป็นผู้ประสานงานที่มีความเชี่ยวชาญในการเปลี่ยนแปลงและสร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เพื่อให้มีการพัฒนาและปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างทันสมัย ผู้บริหารต้องเป็นตัวแทนความเปลี่ยนแปลงที่ ส่งเสริมการปฏิรูปและการพัฒนาองค์กร เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์และภาวะที่เปลี่ยนแปลงได้สื่อสารและการสนับสนุนให้ทุกคนมีสภาพจิตที่ดีในการทำงาน ตลอดไปยังการสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองและเชิดชูกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน

ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเป็นคำที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในการศึกษาเกี่ยวกับองค์การ จนดูเหมือนจะมีความหมายที่สามารถเข้าใจได้ในตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อได้ศึกษารวบรวมถึง ความหมายของประสิทธิภาพ ดังที่

นักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้ พบว่าประสิทธิภาพมีความหมายที่หลากหลายในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพมาประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินงานให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การทำงานที่ต้องการให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดและการที่จะพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพหรือไม่ก็พิจารณาได้จากผลงาน ซึ่งกำหนดหลักประสิทธิภาพไว้ 12 ประการ มีรายละเอียดดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องทราบถึงสิ่งที่ต้องการเพื่อลดความคลุมเครือและความไม่แน่นอน 2) ใช้หลักเหตุผลทั่วไปผู้บริหารต้องพัฒนาความสามารถสร้างความแตกต่างโดยค้นหาความรู้และคำแนะนำให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 3) คำแนะนำที่ดีผู้บริหารต้องการคำแนะนำจากบุคคลอื่น 4) วินัยผู้บริหารควรกำหนด องค์กรเพื่อให้พนักงานเชื่อถือตามกฎและวินัยต่างๆ 5) ความยุติธรรม ผู้บริหารควรให้ ความยุติธรรมและความเหมาะสม 6) มีข้อมูลเชื่อถือได้เป็นปัจจุบันถูกต้องและแน่นอน ผู้บริหารควรมีข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ 7) ความฉับไวของการจัดส่งผู้บริหาร ควรใช้การวางแผนตามหลักวิทยาศาสตร์สำหรับแต่ละหน้าที่เพื่อให้องค์กรทำหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและบรรลุจุดมุ่งหมาย 8) มาตรฐานและตารางเวลาผู้บริหารต้องพัฒนา วิธีการทำงานและกำหนดเวลาทำงานสำหรับแต่ละหน้าที่ 9) สภาพมาตรฐานผู้บริหารควรรักษาสภาพแวดล้อมให้ดี 10) การปฏิบัติการที่มีมาตรฐานผู้บริหารควรรักษารูปแบบมาตรฐานของวิธีการปฏิบัติที่ดี 11) มีคำสั่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานระบุไว้ผู้บริหารต้องระบุการทำงานที่มีระบบถูกต้องและเป็นลายลักษณ์อักษร 12) การให้รางวัลที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรให้รางวัลพนักงานสำหรับการทำงานที่เสร็จสมบูรณ์ (พรณพนธ์ มีสุข. 2563)

ประสิทธิภาพ คือ พิจารณางานที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้นให้ดูจากความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลผลิต (output) ที่ได้รับออกมาตามประสิทธิภาพ $E = \text{Efficiency}$ คือประสิทธิภาพของงาน $O = \text{Output}$ คือผลผลิตหรือที่ได้รับออกมา $I = \text{Input}$ คือปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร ทางการบริหารที่ใช้ไป $S = \text{Satisfaction}$ คือความพึงพอใจในผลงาน ที่ออกมา (Herbert A. Simon. 1960)

การบริหารจัดการสถานศึกษายุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารจัดการสถานศึกษายุคใหม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในสถานศึกษาต้องมีทักษะในการบริหารสถานศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและเห็นความสำคัญอย่างยิ่งที่จะบริหารปัจจัยทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายตามที่ต้องการ

บทบาทของผู้บริหารในยุคใหม่

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) บทบาทของผู้บริหารในยุคใหม่ต้องเรียนรู้เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งมีบทบาทต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าผู้บริหารไม่ตั้งรับหรือตั้งรับไม่ทันอะไรจะเกิดกับเด็กของเรา เด็กของเราจะสามารถกระโดดก้าวเข้าสู่โลกแห่งยุคใหม่ ยุคแห่งการติดต่อสื่อสารกันอย่างไม่มีการขีดจำกัด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเพื่อเข้าสู่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผลต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่าง ๆ มีการปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน มีการริเริ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการสำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e – learning มีการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และ มีการพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ

เอกราช โฆษิตพิมานเวช (2560) หลักการผู้บริหารจัดการศึกษาในยุคใหม่ไว้ ดังนี้ ควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกรยุคใหม่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ควรให้เกษตรกรยุคใหม่สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) ควรมีคณะกรรมการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และ คณะกรรมการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่และ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ควรประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีกระบวนการบริหารจัดการมาใช้ กระบวนการบริหารควร

บูรณาการทฤษฎีกระบวนการบริหารแบบ PDCA, POLC และ ทฤษฎี ระบบ (System Theory) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเกษตรเน้น การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และควรมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ควรมีความสามารถใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการ ควรมีความสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

ฐิติวัธน์ หมั่นกิจ (2565) นักบริหารที่จะนำพาองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากผู้นำจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดปัญหา ในการตัดสินใจ การวางแผน และการรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาของกลุ่ม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว การที่จะเป็นผู้บริหารในมืออาชีพนั้น ต้องมีวิสัยทัศน์ และมองการณ์ไกล มีมุมมองในการบริหารการทำงานเชิงกลยุทธ์ รู้จักการประมวลวิเคราะห์ มีการประเมินและตัดสินใจ ต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการปรับแนวคิดในการบริหารจัดการบูรณาการที่เน้นกระบวนการในการแก้ปัญหาและมีการดำเนินการในการพัฒนาที่ผสมผสานกันอย่างชัดเจนทั้งเชิงนโยบายและภาคปฏิบัติ ต้องมีพฤติกรรมในการบริหารแบบเชิงรุก เน้นผลงานหรือผลสำเร็จให้ตรงตามเป้าหมายและคุณภาพ ผู้นำควรที่จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรมีการปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรมีความรักองค์กรและสร้างความผูกพันทางจิตใจที่มีอยู่ในตัวบุคคลกับองค์กรของตนย่อมส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปผล

การบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัลรูปแบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะความสามารถ และกำหนดวิสัยทัศน์ในการปรับปรุงการบริหารจัดการสถาบันการศึกษา การบริหารจัดการสถาบันการศึกษาในยุคดิจิทัลถือเป็นความท้าทายครั้งใหญ่สำหรับผู้บริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ด้วยการเปลี่ยนแปลงและพลวัตของโลกที่ไม่อาจหยุดยั้งได้ ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งรวมถึงบทบาทและคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา และทักษะของผู้บริหารการศึกษา คือ การวางแผนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูล สื่อการเรียนรู้ และบริการต่างๆ ของสถาบัน และให้บริการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนและเตรียมความพร้อมสู่อนาคตด้านการศึกษา พัฒนากำลังแรงงานให้พร้อมสำหรับการทำงานและการศึกษาระดับสูงในอนาคต และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). กฎกระทรวงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา ที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555, (14 พฤศจิกายน 2555).ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129. ตอนที่ 106 ก.
- ฐิติพร สะสม. (2563). การปรับใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อการบริหารงานในสังคมปัจจุบัน. วารสารปัญญาภิธาน, 5(1), 16-27.
- ฐิติวัธน์ หมั่นกิจ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5(3), 125-41.
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน : สูดยอนันท์บริหาร. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- ทรงวิทยา, จิตรจรู. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา. Journal of Roi Kaensarn Academi, 3(1), 42-56.

- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 38). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธรรม.
- พรรณพณซ์ มีสุข. (2563). ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานจัดหางานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 14(3), 103-111.
- มัธนา กามะ. (2563). คุณลักษณะและบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 20(1), 92-106.
- รัชฎาภรณ์ ทิพย์กาญจน์รัตน์. (2563). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1. วารสารวิจัยบริหารการ พัฒนา, 10 (3), 124 - 125.
- สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อัจฉรา จงดี. (2560). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดจันทบุรีระยองและตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เอกราช โฆสิตพิมานเวช. (2560). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.